

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Proiect cofinanțat din Fondul Social European - Programul Operațional Capital Uman 2014 – 2020

Axa Prioritară 6: Educație și competențe / Operațiune compozită OS 6.5, 6.6. Îmbunătățirea competențelor personalului didactic din învățământul preuniversitar în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și a unei școli incluzive

Titlu proiect: „Profesionalizarea carierei didactice - PROF”

Cod proiect: POCU/904/6/25/146587

Beneficiar: Ministerul Educației

Partener 2 - Universitatea Transilvania din Brașov

Perioada de implementare – 1 aprilie 2021 – 31 decembrie 2023

Livrabil

Activitatea A4.2

Model de activitate didactică pentru CDS – EDAM

Clasa: a XII-a

Titlu activitate: Drepturi și libertăți. Libertatea de exprimare

Competență generală: 1. Utilizarea responsabilă și etică a conținuturilor și resurselor media și a aplicațiilor digitale

Competență specifică: 1.1 Respectarea principiilor responsabilității sociale (libertatea de exprimare, libertatea presei, dreptul la imagine, la viață privată, drept de autor)

Relevant pentru (preponderent) Modulul 2. Drepturile și responsabilitățile receptorului și creatorului de conținut

Motivația (de ce?): Lecția își propune pe de o parte să antreneze gândirea critică, iar pe de altă parte să formeze competențe sociale, prin compararea a două contexte socio-politice diferite, din perspectiva dreptului la libera exprimare, conștientizând importanța acestuia în viața cotidiană, dar și responsabilitățile pe care le implică.

Rezultate așteptate:

După această secvență participanții vor putea să facă diferența între drepturi, limitări ale drepturilor, obligații și responsabilități

Descriere (cum?)

Descriere (cum?)			
Activitățile pe scurt:			
Activitate	Metoda utilizată	Timp necesar	Materiale necesare
EVOCARÉ: discuție despre limitarea drepturilor și	Conversație facilitată	10 minute	Set de întrebări pentru profesor:

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

<p>libertăților în perioada comunistă, referitoare la schimbările aduse în societate de instaurarea regimului comunist în România, după Al Doilea Război Mondial.</p>			<ul style="list-style-type: none"> - care sunt drepturile și libertățile limitate în perioada comunistă? - care vi se pare cel mai important? - de ce? - limitarea/încălcarea căruia dintre drepturi sau libertăți poate afecta și altele? De ce? - este libertatea de exprimare a propriei opinii un drept fundamental? De ce?
<p>Activitate</p>	<p>Metoda utilizată</p>	<p>Timp necesar</p>	<p>Materiale necesare</p>
<p>REALIZAREA SENSULUI: - discuție despre garantarea dreptului la libera exprimare în perioada contemporană, folosind ca text suport Art. 30 din Constituția României</p>	<p>Metoda SINELG în echipe: - o bifă (√) pentru informația știută; - un plus (+) pentru o informație nouă; - un minus (-) pentru o informație care contrazice ceea ce știți; - un semn de întrebare (?) pentru ideile care vi se par neclare sau pentru aspectele despre care ați vrea să știți mai mult. Problematizare Elemente de dezbatere</p>	<p>10 minute</p>	<p>Art. 30 din Constituția României Fișe de lucru individuale</p>
<p>Activitate</p>	<p>Metoda utilizată</p>	<p>Timp necesar</p>	<p>Materiale necesare</p>
<p>REFLECȚIE: - mai este în ziua de astăzi libertatea de exprimare sub asediu?</p>	<p>Conversație facilitată Lucru în echipă</p>	<p>30 de minute</p>	<p>Fișe de lucru Jambord pentru fiecare echipă formată din 4-5 elevi</p>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

1. Pregătire:

- Realizează partea de Evocare prin întrebări succesive care să ghideze elevul către etapa de fixare a sensului, asigurându-te că au înțeles importanța dreptului la libera exprimare a opiniei și că încălcarea acestui drept are consecințe grave asupra funcționării optime a întregului mecanism social;
- Pentru a obține un impact emoțional suficient de puternic, poți folosi imagini filmate în timpul Revoluției Române din 1989 (nu mai mult de 30-40 de secunde)
- Pregătește fișe de lucru individual în număr suficient pentru toți elevii din clasă
- Realizează grupe de 4-5 elevi în modul cel mai simplu, care să asigure eficientizarea timpului;
- Asigură-te de funcționarea jambordurilor, a tablei Smart, a linkurilor

2. Facilitare

- Folosește întrebări ajutătoare care să evidențieze: ceea ce elevii au observat, ceea ce elevii au reținut, ceea ce elevii au simțit, ceea ce elevii pot folosi în etapele următoare ale lecției sau în lecțiile următoare;
- Urmează, de fiecare dată când este posibil, un răspuns al elevilor cu întrebarea „de ce?”, provocându-i pe aceștia să depășească nivelul superficial al primei impresii și să caute explicația mai profundă, să nu se bazeze doar pe intuiții, ci să analizeze logica, relevanța și însemnătatea unei idei;

Reflecție

Întrebări de debrief: Ce crezi? De ce? Care este opinia ta despre...?

Dezvoltarea temei (reper teoretice)

Definiții și informații pentru profesor:

În timpul unei dictaturi, autoritatea politică încearcă să controleze, să filtreze, să cenzureze ceea ce apare în spațiul public. Cenzura interzice apariția de publicații sau de canale media altele decât cele controlate de stat. Conținutul fiecărei informații difuzate este necesar să treacă de un amănunțit control al propagandei. Selecția informațiilor nu are la bază relevanța informațiilor pentru interesul public, în locul modelului democratic, în care publicul are dreptul, garantat de Constituție, să primească informații. Mass-media din perioada comunistă difuzau propagandă, dezinformare, programele erau supuse unei cenzuri acerbe.

Dreptul la libera exprimare (care include exprimarea propriei opinii și dreptul la informare) este garantat de legislația internațională: Declarația Universală a Drepturilor Omului (1946), Pactul Internațional pentru Drepturi Civile și Politice (1966), Convenția Europeană a

Drepturilor Omului (1950), Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (2010) și de legislația românească: Constituția Românie (1991), Codul Civil (2009).

Definiții și informații pentru elev (ce e minim să rețină și să înțeleagă elevul):

Regim totalitar vs. Democrație în ceea ce privește dreptul la libera exprimare a opiniei

Pentru regimurile totalitare, cel mai important inamic îl reprezintă libertatea de exprimare.

Ce este cenzura, cum funcționează cenzura, care sunt riscurile libertății de exprimare pentru un sistem social, mai ales pentru un sistem totalitar.

Prezentare generală a temei și conceptelor (1-2 paragrafe):

În dictatură și în totalitarism, libertatea de exprimare este cea dintâi libertate controlată de autorități, limitată, cenzurată ori chiar interzisă, dată fiind însăși natura ei și potențialul de risc pe care ideile și opiniile liber exprimate îl prezintă în raport cu sistemele politice.

Conținut (max. 2.500 cuvinte – 1 pagină):

Libera exprimare a avut cel mai mult de suferit odată cu interzicerea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, în timpul regimului comunist, mai ales până la începutul anilor '60. În perioada dezghețului ideologic, un interval de relaxare ideologică și de liberalizare, care a durat până la începutul deceniului următor, anii '70, Constituția României din 1965 a constituit cadrul de reglementare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, între care libertatea de exprimare. Conform Articolului 28 (Titlul II, „Drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor”), „Cetățenilor Republicii Socialiste România li se garantează libertatea cuvântului, a presei, a întrunirilor, a mitingurilor și a demonstrațiilor”. Exercițarea drepturilor și a libertăților fundamentale a rămas însă sub controlul strict al autorităților, control care s-a intensificat după Tezele din Iulie 1971. În urma unui turneu în patru țări din Asia: China, Coreea de Nord, Vietnamul de Nord și Mongolia, desfășurat în luna iunie 1971, Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, liderul politic al României, s-a întors fascinat de realitățile politice din aceste țări comuniste declanșând revoluția culturală, de inspirație maoistă, care viza, în special, literatura, arta, cultura în general. Acestea, prin gradul lor de libertate și prin natura limbajelor specifice, aveau potențialul de a influența masele, de a exprima idei și interpretări în opoziție cu ideologia și politica oficiale ori chiar critici la adresa regimului. În esență, în viziunea regimului, era libertatea de exprimare, care trebuia să revină sub atentul control al autorităților. În domeniul

culturii, în special în literatură, și al comunicării de masă, prin presa scrisă, radio și televiziune, controlul libertății de exprimare era exercitat prin intermediul instituției cenzurii și al supravegherii organelor de partid.

Desființarea Direcției Generale a Presei și Tipăriturilor, în 1977, nu a însemnat, practic, dispariția cenzurii. Sistemul de control a rămas activ prin mecanismele și oamenii lui. Mai mult decât atât, cenzura a fost substituită, în special în anii '80, de autocenzură, un mod de autocontrol al autorului de literatură ori de presă bazat pe prudență și pe frica de a nu intra în contradicție cu politica partidului.

Scriitorii au găsit modalități de a semnaliza derapajele sistemului politic, unele dintre acestea fiind crearea de situații absurde, parabolele, metaforele și simbolurile.

Dacă, în democrație, libertatea de exprimare comportă o serie de limitări și restrângeri impuse de lege pentru respectarea intereselor colective și a interesului național, pe de o parte, și a drepturilor persoanei, pe de altă parte, în regimurile totalitare, restrângerea libertății de exprimare constituie un mijloc de control și de coerciție a cetățeanului, un mod de limitare severă a unui drept fundamental și chiar de interzicere a exercitării lui. Aceste abordări abuzive din punct de vedere juridic, moral și social sunt asociate cu un întreg aparat al propagandei politice și ideologice, care are drept țintă influențarea, manipularea individului și a maselor, „spălarea creierelor” în direcția îndoctrinării și reducerii la tăcere a cetățenilor și a societății guvernate de regimul totalitar.

Restrângerea abuzivă a libertății de exprimare, cenzurarea opiniei și a cuvântului, limitarea ori anularea dreptului la libertatea gândirii și a conștiinței constituie un atac la adresa drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a statutului lui de ființă liberă și demnă, într-o lume care trebuie să rămână un spațiu al diversității de idei și de opinii, al transparenței și al respectului reciproc.

Inserții în text:

Important (1 frază)

Libertatea de exprimare: regim democratic vs regim totalitar

Esențial (1 frază)

Dreptul la libera exprimare a opiniei este un drept fundamental, garantat de legislația românească și europeană.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

De reținut (1 frază)

Exprimarea liberă a propriei opinii este un drept care asigură demnitatea ființei umane.

Exemple:

Art. 30 Constituția României – Libertatea de exprimare

(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(2) Cenzura de orice fel este interzisă.

(3) Libertatea presei implică și libertatea de a înființa publicații.

(4) Nici o publicație nu poate fi suprimată.

(5) Legea poate impune mijloacelor de comunicare în masă obligația de a face publică sursa finanțării.

(6) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.

(7) Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

(8) Răspunderea civilă pentru informația sau pentru creația adusă la cunoștință publică revine editorului sau realizatorului, autorului, organizatorului manifestării artistice, proprietarului mijlocului de multiplicare, al postului de radio sau de televiziune, în condițiile legii. Delictelor de presă se stabilesc prin lege.

Resurse (text, video, audio etc.) – link-uri către mai multe informații

<https://tribunainvatamantului.ro/restrangerea-libertatii-de-exprimare-in-statul-totalitar-mijloc-de-control-al-individului-si-al-societatii/>

https://ro.wikipedia.org/wiki/Comunismul_%C8%99i_presa_rom%C3%A2neasc%C4%83

Elaborat,
Expert implementare curriculară cu abilități TIC

Horia Corcheș